

Дослідження пропонує науково обґрунтовану модель надолуження освітніх втрат, що враховує специфіку сучасних викликів в освіті. Наукова новизна дослідження полягає в комплексному підході до вирішення проблеми освітніх втрат, що інтегрує різні рівні організації освітнього процесу. Теоретична значущість результатів полягає в їх практичній спрямованості та можливості використання для розробки та впровадження ефективних стратегій подолання освітніх втрат, сприяючи підвищенню якості освіти та забезпеченню рівних можливостей для всіх учнів. Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з поглибленим вивченням ефективності окремих елементів моделі та їх адаптацією до різноманітних контекстів освітньої діяльності.

#### **Список використаних джерел**

1. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. Київ: УЦОЯО, 2023.
2. Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів. Методичні рекомендації. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2023. URL: <http://sur1.li/mirtq>
3. Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2022/2023 навчальному році» ДСЯО за підтримки SURGe. 2023, с. 7.
4. Локшина, О. та ін. (2022). Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти: оглядове видання. НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України.
5. Методичні рекомендації до програми з надолуження освітніх втрат «КЕЧ!» з української мови та математики за 1-3 класи. ГО «ГО ГЛОБАЛ», 2024.
6. Назаренко Ю. Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації. Київ: Cedoss, 2022.
7. Оверченко М. Роль міжнародних та громадських організацій у подоланні освітніх втрат в Україні // Український педагогічний журнал. 2024. № 1. С. 65–73. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/723>.
8. Рекомендації щодо організації програми з надолуження освітніх втрат. МОН, ЮНІСЕФ, 2023.
9. Хворостяний І. Подолання освітніх втрат з української мови та літератури. Методичні рекомендації та приклади уроків. URL: <http://sur1.li/hnrgnu>
10. Яценко Т. та ін. Українська література. 5 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний порадишник. Київ: Педагогічна думка, 2023. 58 с. URL: <http://sur1.li/mikxw>

## **ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ**

**Воробйова Л. Л.**

КЗ «Полтавський міський багатопрофільний ліцей №1 ім. І. П. Котляревського»

Невід'ємними складовими нашого життя, які негативно впливають на навчання та фізичний стан, є тривога, стрес, страх. Вони призводять до зниження когнітивних функцій, тобто виникають складнощі із запам'ятовуванням, концентрацією уваги тощо. Подолати ці негативні емоції та забезпечити належну успішність у навчанні учитель може різними способами.

Зважаючи на те, що в сьогодишніх реаліях життя пріоритетною стала потреба бути в безпеці, вчителю бажано об'єднувати учнів на уроках у пари або групи, створюючи

своєрідний комфорт при вирішенні завдань. Відзначати їхні навіть незначні результати, що допоможе підтримувати мотивацію та знизити рівень тривожності. Найбільш ефективними групові форми роботи виявляються при розв'язуванні розрахункових задач, виконанні практичних робіт та лабораторних дослідів, формуванні вмінь та навичок, випереджальному навчанні тощо. Слабші учні надолужують прогалини в своїх знаннях, а сильніші закріплюють та актуалізують свої. Учні активно комунікують між собою, отримуючи соціальні навички.

Учителю необхідно встановлювати реалістичні очікування: не перевантажувати дітей надмірними вимогами. Розуміти, що навчання є процесом, і важливо не лише досягти результату, але й насолоджуватися самим процесом. Учні повинні побачити, що їм це під силу, вони це можуть, тоді підвищується рівень дофаміну й покращується загальний стан. Регулярне відстеження своїх досягнень додає оптимізму та бажання навчатися. Особливо слід звернути увагу на випереджувальне навчання, де учні складають та задають один одному запитання з нового матеріалу, таким чином осмислюючи отриману щойно інформацію.

Багато навчальних закладів вимушено працює зараз за змішаною формою навчання, організовувати навчання за технологією «перевернутого класу», яка передбачає здобуття знань власними зусиллями на основі раніше набутого досвіду. При цьому учитель перебуває у ролі консультанта, наставника і повинен допомогти дитині визначитися надалі з цілями на найближче майбутнє та ставити цілі на перспективу, що сприяє мотивації до навчання.

Світ швидко змінюється, а тому людина щоб адаптуватися до нього згідно із запропонованою Ж. Делором концепцією «навчання майбутнього», має опанувати п'ять навичок:

- 1) вчитися знати (learning to know), що передбачає усвідомлення природи інформації, оволодіння інструментами навчання;
- 2) вчитися діяти (learning to do), що передбачає розвиток комплексу навичок для тих видів робіт, які потрібні зараз та стануть у пригоді в майбутньому;
- 3) вчитися жити в оточенні інших людей і співпрацювати (learning to live together, and with others), що передбачає конструктивну комунікацію та соціальну інтеграцію;
- 4) вчитися бути (learning to be), що передбачає здобуття освіти, яка сприяє всебічному й повноцінному розвитку людини;
- 5) вчитися вчитися (learning to learn), тобто продовжувати вчитися протягом усього життя [1].

До комплексу навичок, які необхідні кожному в наш час відноситься інформація, що вивчається на уроках хімії про надання допомоги при отруєнні токсичними речовинами, адже головне завдання сьогодні вижити.

### **Список використаних джерел**

1. Lynch S., Burton E., Behrend T., House A., Ford M., Spillane N., Matray S. Understanding inclusive STEM high schools as opportunity structures for underrepresented students: Critical components. *Journal of Research in Science Teaching*. 2018. № 55 (5). P. 712-748. DOI: <https://doi.org/10.1002/tea.21437>.
2. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України: методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. – [Електронне видання]. – Київ : Педагогічна думка, 2023. – 187 с.